

Karnaval Kuramının Politik İzlekleriyle Kurgu Dışı Bir Metni İnceleme: Annie Ernaux'un Nobel Edebiyat Konuşması Örneği

Analyzing a Non-Fiction Text with the Political Implications of Carnival Theory: The Case of Annie Ernaux's Nobel Literature Speech

Nazif ÇİFTÇİ¹

Teorik Makale Theoretical Article

Geliş tarihi/Received:
24.01.2024

Son revizyon teslimi/Last revision
received:
19.04.2024

Kabul tarihi/Accepted:
27.04.2024

Yayın tarihi/Published:
28.05.2024

Atıf/Citation:

Çiftçi, N. (2024). Karnaval kuramının politik izlekleriyle kurgu dışı bir metni inceleme: Annie Ernaux'un Nobel edebiyat konuşması örneği *TAM Akademi Dergisi*, 3(1), 31-43.
<https://doi.org/10.58239/tamde.2024.01.003.x>

DOI:

<https://doi.org/10.58239/tamde.2024.01.003.x>

ÖZ

"İsyankâr yazı, şiddeti ve alayıyla, boyunduruk altındakilerin tavrını yansıtmaz mı?" Bu ifadeler 2022 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan Fransız yazar Annie Ernaux'un ödül töreni konuşmasında yer almaktadır. Ernaux bu konuşmasının tam metninde önemli politik açılımların yanında yazma ediminin (bir bütün olarak edebiyatın) kendine has dünyasının yıkıcı, isyankâr ve alaycı yönlerini de yansıtmaktadır. Bu çalışmada, bahse konu metnin söylediklerini somutlaştırmak adına Rus yazar ve düşünür Mihail Bahtin'in karnaval kuramının politik izlekleri dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmıştır. Karnaval ruhu gerek tarihsel arka planı gerekse Bahtin'in diyaloji, grotesk kişi/realizm/beden, heteroglossia, kronotop, çokseslilik, menippeia gibi kavramlarla zenginleştirmiş olduğu haliyle hem edebiyat kuramları açısından hem de politik izlekleri bakımından önemli bir yere sahiptir. Bahtin'in karnaval kuramıyla ortaya koyduğu ikili dünya yaşamı, Ernaux'un kurgu dışı bir metin olan ödül konuşmasında bulma gayretinde olunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Karnaval, Mihail Bahtin, Annie Ernaux, Nobel, Politika

¹ Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, nzfcfc6321@gmail.com,
ORCID ID: 0009-0008-3615-6636

ABSTRACT

"Doesn't rebellious writing, with its violence and mockery, reflect the attitude of the subjugated?" These are the words of French writer Annie Ernaux, who was awarded the Nobel Prize in Literature in 2022. In the full text of this speech, Ernaux reflects important political insights and the subversive, rebellious and cynical aspects of the unique world of the act of writing (and literature as a whole). To concretize what the text in question says, an evaluation has been made by taking into account the political themes of the carnival theory of the Russian writer and thinker Mikhail Bahtin. The spirit of carnival has an important place both in terms of its historical background and in terms of literary theories and political themes, as Bahtin has enriched it with concepts such as dialogy, grotesque person/realism/body, heteroglossia, chronotope, polyphony, menippeia. In this study, an attempt has been made to find the place of Ernaux's prize speech, which is a non-fiction text, in the secondary world of Bahtin's carnival theory.

Keywords: Carnival, Bahtin, Ernaux, Nobel, Politics

Extended Abstract

This study aims to identify the traces of the dual world life (in the sense of the realization of the act of writing) created by Bahtin's carnival theory enriched with concepts such as dialogia, grotesque person/realism/body, heteroglossia, chronotope, polyphony, menippeia, and to determine the parallels of Ernaux's Nobel speech, which she presents as a non-fiction text. In this framework, carnival theory and concepts related to the theory are analyzed. At the same time, Ernaux's prize text is also scrutinized and evaluated in the context of theory. As a method, the application of carnival theory to literary texts was used. In this context, the theory of carnival, which is expanded and enriched with concepts that feed each other, puts a new world imagination against the world created by the presented hegemony, the world in question, with all its contradictions and incompatibilities, equates everyone in its own nature by destroying the statuses and sacrednesses, the language created in this equalization is unruly, vulgar, and helps to reveal the naked reality as it is related to the lower body and to eliminate the distances between everyone in this reality, It is concluded that the fact that this secondary world, which takes the city streets as its setting and takes place at important chronotopic threshold moments, envisages the questioning and reconstruction of the monotony of the flow of life, its monological state, and the given meanings of things, and that the world that Ernaux envisions creating through the act of writing, both in her literary texts and in her award speech, is precisely such a world. At the same time, it has been revealed that Ernaux's writing adventure in the text of her speech reveals the period she lived in with all its authoritarianism and inequalities. It has been seen that the dialogical and manippeaic effort against this unequal and hierarchical world opens the doors to the world created by the act of writing. It has been observed that we can sometimes enter through this door with a chronotopic threshold sentence, sometimes with a grotesque realist counter stance, sometimes with a polyphonic narrative. Just as in the world of carnival, the cynical, low-brow tone of language inverts the formal and the sublime. One of the important conclusions of this study is that just as the world created by the carnival spirit stood up against the church, the state and other hegemonic powers, Ernaux, with her award speech, has put forward the same task in the present.

Giriş

"Halk böcek sürüsü gibi kaynaşıyordu meydanda/Ve gülerken beni işaret ediyorlardı/Ve ben utanç ve korku içindeydim." Mihail Bahtin (1895-1975) Rableis ve Dünyası adlı kitabını Puşkin'in Boris Godunov oyunundan yaptığı bu alıntıyla bitirir. Puşkin'in bu oyununda olan şey, krallık tahtında hak iddia eden karakterin kabusuyla, Rableis'nin tarih sahnesinden baskıyı gülme yoluyla atma girişimi arasında ilişki kurmuş olmasıdır (Bahtin, 2005, s. 25). Kurulan bu ilişki sadece edebiyat tarihi açısından değil siyasi tarih açısından da önem teşkil etmektedir. Bahtin'in karnaval kuramında yer alan diyaloji, heteroglossia, kronotop, grotesk realizim gibi kavramlar her ne kadar edebiyata içkin olsa da eleştirel bir perspektifle bakıldığında baskıcı hegemonyayı sarsan, karşı hegemonik güçlerin gün yüzüne çıkması olarak da okunabilmektedir (Atmaca, 2020). Karnaval kuramının bu bağlamı dikkate alınarak politik izlekleri ışığında kurgu dışı bir metin olan Ernaux'un Nobel konuşması incelenecek, karnaval ruhunun hiyerarşiyi ve resmi anlayışı tersyüz eden hatlarıyla arasındaki ilişkiyi ortaya koyma gayreti içinde olunacaktır.

1. Karnaval Dünyası

Karnavallar, Orta Çağ'da bir Hristiyan geleneği olarak karşımıza çıkan şenliklerdir. Çoğunlukla Katolik Avrupa'da ve bazı Ortodoks ülkelerinde farklı ya da değişime uğratılmış olarak Protestan Avrupa ülkelerinde görülür. Perhizden önce yapılan kutlamaların temel anlamı "ete veda"dır. Orta Çağ Latincesindeki anlamı "carne vale", "gülle güle et" olarak görülür (İlim, 2017, ss. 150-151). Karnaval şenlikleri dönemin tekdüze, ciddi, resmi ve hiyerarşik yapısına karşı kendi iç dinamiklerini kuran özgürlük alanlarıydı. Kilisenin ya da bir başka hegemonik yapının dışında başka bir dünyanın temsiliyetini sunan şenliklerdi.

Avrupa Orta Çağ'ının hemen hemen tüm ülkelerinde mevcut bu karnavallar kilisenin, feodal yapıların, siyasi kültürel simgelerin ve törenlerin ciddiyet ve resmiyetinden oldukça açık bir biçimde ayrılıyordu. Eğlenceli ve komik haliyle kutlanan karnavallar tüm hegemonik yapıların, ciddi ve resmi duruşu karşısına farklı insan ve insan ilişkileriyle siyasetin ve kilisenin dışında, yılın belirli günlerinde ikinci bir yaşam kuruyorlardı. Kurulan bu ikincil yaşama Orta Çağ'daki insanların azı veya çoğu katılmaktaydı (Bahtin, 2005, 32). Karnaval kuramı dikkatlice ele alındığında ortaya çıkarılan bu ikili dünya halinin aslında dünya ve insan yaşamının diyalektik olarak varlığına tekabül ettiği görülür. Her toplumsal yapı hem kültürel hem politik evrelerinde bu ikili dünyaları yaratmaktadır. Bir yandan katı, ciddi, baskın, hegemonik bir dünya diğer yandan tüm bunları tersyüz eden, tam karşısında duran özgürlük ve eşitlenmenin, gülmenin, alayın yer aldığı dünya.

Yılın belli günlerinde kutlanan karnavalların kuralları kendine has özelliklere dayanıyordu. Ortaya koyduğu özgürlüğün kurallarına. Her haliyle kendine has şenliklerdi karnavallar. Kendine özgü olmakla birlikte aynı zamanda evrensel ve herkesin katıldığı, dünyanın yeniden hayat bulduğu bir ruha sahipti. Karnavalların kendine has özelliği buydu. Şenliklere katılan herkes bu özü hem bedenlerinde hem ruhlarında hissedirdi. Bu öz, en açık şekliyle Roma Satürn Bayramı'nda, yani Satürn'ün altın çağının dünyaya kısa bir süreliğine de olsa en hakiki ve tamamlanmış haliyle geri dönüşünde ifadesini bulmuş ve deneyimlenmiştir. Satürn Bayram geleneğinin ifade ettiği bu yenileniş Orta Çağ'da da devam etmiş, aynı canlılıkla sürmüştü ve bu canlılıkla monoton, resmi hayat tarzından bir kurtuluş olarak devam etmiştir (Bahtin, 2005, s. 34). En nihayetinde Bahtin için karnaval insanların gülmeyi bir dayanak olarak

alıp örgütlendiği ikincil yaşamlarıdır. Bir karşı yaşamdır. Bu bağlamda iki dünyayı daha iyi anlayabilme adına resmi bayramları da incelemek faydalı olacaktır.

Tarihsel bağlamıyla gerek pagan kültüründen gelen gerekse sonradan edinilen Hristiyanlık gibi dinlerde, kurgusu ve amacı itibarıyla mutlaka önemli bir eşik ve dönüm noktasını içeren söylemleriyle normal akışın dışındaki anlar bayram olagelmışlerdir. Kurumsal olarak Hristiyanlığın halk bayramlarına karşı resmileştirdiği bayramlar hiç de masum değildir. Her şeyden önce gözetim ve otoritenin egemenlik alanına dahil edilmek içindir. Bahtin, kilise ve zaman zaman siyasal otoriteler tarafından üretilen kutlamaları resmi bayramlar olarak adlandırır. Resmi bayramlar, pagan inancıyla sürdürülen diyalektik mücadelede Hristiyanlığa güç kazandırdığı gibi kurumsal dinin pratiklerini de dönüştürmüştür. Resmi bayramlar dini ve siyasal otoritelerin kontrolünde kutlanırken, halkın geleneksel kutlamalarının ve özel olarak karnavalın ana toposu kent meydanları ve sokaklar olmuştur (İlim, 2017, s. 151). Bahtin (2005, s. 35), bayramların temelde zamana bağlı olduğunu ya doğal döngüde yinelenen olaylarla ya da önemli biyolojik ve tarihsel oluşumlarla aynı hizaya geldiğini gözlemlemiştir. Aynı zamanda, tarihsel ilerlemenin her aşamasında, bayramların doğal döngüdeki ya da toplumsal ve bireysel yaşamlardaki kriz anları ve önemli kesintilerle iç içe geçtiğinin altını çizmiştir. Bahtin, ölüm ve diriliş, değişim ve reform kavramlarının sürekli olarak kutlayıcı bir dünya görüşüne yol açtığını vurgulayarak hem resmi bayramların hem de halk karnavallarının doğasına açıklık getirmiştir.

Resmi bayramları karnaval bayramlarından ayıran özellikleri şu şekilde ifade edebiliriz;

- 1- Geçmişe dönüp bakarlar (pagan kültürüne yüzünü döner) onu şimdiye tasdik etmeye çalışırlar.
- 2- Durağan ve değişmezdirler.
- 3- Daimî olan her şey yeniden onaylanır.
- 4- Mevcut olan dini, toplumsal normları, yasakları ve hiyerarşiyi yeniden yeniden kurup sürdürürler.
- 5- Yekpare, ciddi ve gülmeden uzaktırlar.

Bununla birlikte karnavallar resmi bayramların ortaya koyduğu hegemonik gerçekten ve sunulu düzenden bağımsız bir özgürlüğü kutlardı. Hiyerarşik katmanların, normların, ayrıcalıkların ve yasakların rafa kaldırılışının altını çizirdi. Bu halleriyle dönemin gerçek bayramlarıydı. Aynı zamanda oluşumun, değişimin ve yenilenmenin kutlanmasını somutlaştıran, zamanın otantik festivalleri olarak ortaya çıkarlardı. Karnavallar, ölümsüzleştirilen ve sonlandırılan her şeyin karşısında konumlanırlardı (Bahtin, 2005, s. 37). Bu haliyle karnaval verili olanın karşısına başka bir dünya tahayyülü, bir özgürleşme alanı ortaya koymaktadır. Kurulan yeni dünyada tüm sınıfsal ve hiyerarşik konumlar bertaraf edilmiş, eşdeğersel yatay bir zemin oluşturulmuştur. Bu yeni karşı dünyanın yarattığı komik, alaycı, samimi dilin içinde yer alan insanlar birbirleri arasındaki mesafeyi yok etmiştir. Onları birbirine yaklaştıran bu dilin dünyasında artık normal zamanlarda dayatılan tüm görgü kurallarının hükmü düşmüştür. Tüm o iç karartıcı, korkutucu resmi otoritenin karşısında âdem-i merkezîyetçi bir kuvvet ortaya çıkarmış, karşı hegemonya vardır. Burada her şey yapılan parodilerle tersyüz edilir durumdadır. Rahibe fahişe, soytarı kral olur. Yaşanılan dönemin tüm kutsiyetleri dünyevileştirilir. Zıtlıklar birliği ile oluşturulan ruh, yeni dünyanın karnaval ruhu haline gelir.

Tüm bu halleriyle (yaratılan bu ikincil dünyada tüm farklı toplumsal sınıfların eşitlenmiş olması, sunulu hegemonyanın karşısına konumlanmış olması, diyaloji, grotesk gerçeklik, heteroglassia, kronotop, manippea gibi yan kavramlarla zenginleşerek, şenlik ve bayram kavramlarına yapısökücü bir

anlayışla bakması, yarattığı ölüm/yaşam diyalektiğiyle zıtlıkların birliğini kurması, kutsal kişi ve sembolleri dünyevileştirip Tanrı/devlet erkleriyle çatışması, birbirinden farklı fakat bir bütün olarak karnaval bedeninin antagonik bir hal alması, yaşamın monolojik yapısını çoksesli hale getirmesi) karnaval buz gibi politik bir çizgiye konumlanmaktadır. Karnavalı bu bağlamından koparmadan diyaloji, grotesk gerçeklik, kronotop ve manippea kavramlarını kısaca aydınlatmaya çalışmak gerekmektedir.

2. Diyaloji, Grotesk Gerçeklik, Kronotop, Manippea

Bahtin için diyalojik ilişki/iletişim monolojik alanın tam karşısında konumlanır. "Ben" ve "öteki"nin olmadığı (ki bu sadece somut anlamda birden fazla kişiyi ifade etmez her zaman) bir diyalog tam bir diyalog olmaktan uzaktır. "Ben", "öteki" ile bitmez bir ilişkidir, çünkü kelimeler bu ilişkiden doğan birden fazla anlamlar yüklenerek devinimini sürdürür. Bu haliyle diyalojik ilişki evrenselidir. Dünyada bir şekilde var olan insanın kurduğu bütün ilişkilere tüm yaşam pratiklerine sızmıştır. Anlamla ilişkisi kurulan tüm şeyler diyalojiktir (Doğan, 2008).

Bahtin, Dostoyevski'nin bakış açısının monolojik düşünce tarafından aydınlatılan ve yapılandırılan bir nesnelere aleminden yoksun olduğunu gösterir. Bunun yerine Dostoyevski'nin dünyası, karşılıklı olarak birbirlerine ışık tutan bilinçlerden oluşur ve anlamsal insani yönelimlerin birleştiği bir alan oluşturur (Bahtin, 2004, s. 154). Söz konusu bilinçler dünyası insanın "kendi" ve "öteki" arasında kurduğu ilişkiyle sınırlı değildir. Bahtin "insandaki insanın" ötekiler için olduğu kadar kişinin kendisi için de yalnızca söyleşide, bir kişinin bir diğer kişiyle etkileşiminde açığa çıkabileceğini de ekler (Bahtin, 2004, s. 336). Hayatın, varoluşun asgari ölçütünün iki ses olduğunu ve sesleri sadece bir başkası için değil, kendisi içinde kendi için de geçerli olduğunu vurgular.

Yukarıda diyaloji kavramının Bahtin için ifade edilmiş hali karnaval ruhunun çoksesliliğine önemli bir zemin oluşturmakla birlikte tüm farklı ve görünürde uyumsuz olan, zıtlıklar içeren halinin yaratılmış bu yeni dünyada bir bütün olarak karnaval bedenini oluşturduğunu vurgulamak gerekir. Burada grotesk gerçekliğin maddi bedensellik ilkesi onun tamamen popüler, şenlikli ve ütopyik becerilerinde karşılığını bulur. Kozmik toplumsal ve bedensel unsurlar bölünmez bir bütün olarak verilir. Bu bütün, neşeli ve cana yakın bir şeydir (Bahtin, 2005, s. 46). Aynı zamanda, grotesk gerçekliğin alanı içinde, karnaval bedeni insanların tamamını sembolize ettiği için evrensel bir nitelik kazanır. Bu bağlamda hem beden hem de yaşam kozmik ve evrensel bir nitelik kazanır. Beden, bu grotesk gerçeklikte, bireyselleşmeden yoksun olduğu için modern yaşamla ve onun fizyolojik yönleriyle ilişkili anlamı somutlaştırmaz. Maddi bedenselliğin özü, bireyin biyolojik ya da burjuva egosunda değil, insanların kolektif, sürekli genişleyen ve gençleştirici doğasında kök salmıştır. Bu nedenle bu çerçevede cismani olan her şey ihtişam, abartı ve ölçülemezlikle karakterize edilir (Bahtin, 2005, s. 46). Bahtin, grotesk gerçekliğin temel ilkesini ifade ederken itibarsızlaştırmaya vurgu yapar; bu ilke ağır, manevi, ideal ve soyut olan her şeyin yukarıdan aşağıya indirilmesini içerir (Bahtin, 2005, s. 47). Karnaval ruhu buradan beslenir. Karnaval ruhunun bir diğer önemli besin kaynağına baktığımızda karşımıza kronotop kavramı çıkmaktadır. Zaman-uzam olarak kronotopu, birçok açıdan tanımlamak mümkündür. Önemli olan karnaval kuramı açısından temsil ettiği tarihsel kopuş zamanları veya mekanları, olayları, geçmişi ve geleceği etkileyen eski/yeni, ölüm/yaşam, bitiş/başlangıç gibi zıtlıkları temsil halidir. Dikkat edilecek olursa bahse konu karnaval şenlikleri mutlaka önemli bir olay veya mekânın konu olduğu şenliklerdir. Hasat şenliklerinden tutun da dini tüm şenlikler bu önemli eşik olaylara örnek verilebilir. Bahtin roman türü için kronotopik bu hallerin hayat akışımızda, işleyen zamanda ve yer edindiğimiz mekanlarda sürekli varlık halinde

olduğunu vurgular. Bahtin, tarihsel ve çağdaş mekânların kronotopik boyutlarını değerlendirirken, Temmuz Monarşisi döneminde 1830'lar Fransa'sının misafir odalarında ve salonlarında siyasi ve iş hayatının etkisinin hissedilir olduğunu gözlemler. Bu mekânlar siyasi, sosyal, edebi ve ticari itibarın hem kurulduğu hem de yıkıldığı arenalar olarak hizmet eder. Bu ortamlarda kariyerler şekillenir ya da yıkılır, yüksek siyaset ve finansın kaderi belirlenir. Önerilen yasa tasarılarının, kitapların, oyunların, bakanların ve hatta toplumsal figürlerin (bu figürlere sosyete oruspuları da dahildir) sonuçlarına burada karar verilir. Özünde, toplumsal hiyerarşinin tüm katmanları bu mekânlarda bir araya gelir, tek bir yerde ve zamanda toplu olarak toplanır. Özellikle, artık hayatın hâkimi olan paranın müthiş gücünü somutlaştıran elle tutulur ve gözle görülür tezahürler bu ortamlarda belirgin bir şekilde sergilenmektedir (Bahtin, 2017, s. 300). Yaşamın her hali bu mekanlar ve zamanlar toplamı ile bir devamlılık taşımaktadır. Tüm bu yaşam hallerinin devamlılığını sağlayan şey, önemli kopuş anları ve zamanın kendisidir. Karnavalın ikincil dünyası bahse konu zaman-uzamdan azade değildir. Tam aksine en belirgin özelliklerinden biridir. Karnavalın ikincil dünyasında, karnaval dışı dünyada yer alan mekân ve zamandaki tüm hiyerarşik yapılar söz konusu kronotopik eşiklerde alaşağı olur. Bu haliyle en somut şekline bürünen kronotop, karnaval ruhunun ve bedeninin önemli bir besin kaynağı olarak varlığını devam ettirir. Bahtin, ister hiyeroglifler, matematiksel formüller, sözlü ya da dilsel ifadeler, çizimler vb. şeklinde olsun, deneyimlerin işitilebilir ya da görülebilir işaretler aracılığıyla toplumsal gerçekliğimizin bir parçası haline gelmesinin önemini vurgular. Nihayetinde, deneyimlerimizin tüm yönlerinin duyularımız tarafından algılanabilir bir biçim alması gerektiğinin altını çizer. Buna soyut düşünce de dahildir ve uzay-zamansal ifadeler olmaksızın soyut düşünceye ulaşılamaz. Sonuç olarak, anlamlar alemine giriş, zaman ve mekan boyutlarını aşmayı gerektirir (Bahtin, 2017, s 312).

Zaman-uzamın somutluğunu güçlendiren karnaval kuramının önemli bir başka kavramı ise manippeadır. Mennipos yergileri adını felsefeci Gadaralı Menippos'den (M.Ö 3. yüzyıl) almıştır. Bir tür taşlama olan manippealer antik dönem eski Hristiyan edebiyatını ve Bizans edebiyatını derinden etkilemiştir. Bahtin, mennipos yergisinin edebiyatta dünyanın karnaval olarak duyumsayışının başlıca taşıyıcılarından biri olduğunu ve günümüze değin bu özelliğini koruduğunu belirtmektedir (Bahtin, 2004, ss. 172-173). Manippeanın karakteristik özelliği dışa vurulan bir gülme hali olarak ifade edilse de Bahtin, manipeanın tamamlayıcı özelliğinin olay örgüsü ve felsefi yaratıcılıktaki olağanüstü özgürlüğü olduğu ifade eder (Bahtin, 2004, s. 174). Düşünür aynı pasajın dip notunda, gülmenin dışa vurumunun gümbür gümbür tınlamadığını ama izlerinin bir imgenin veya bir söylemin yapısında saklı olduğunu dile getirdikten sonra Gogol'a atıf yaparak; dünyaya görünmeyen gülmeden bahsedebileceğini ve Dostoyevski'nin yapıtlarının buna örnek verilebileceğini aktardığını söyler. Bahtin, manippeadaki gülmenin görünürlüğünden ziyade onun temsil ettiği felsefi fikrin peşine düşer. Bu nedenle Bahtin, bu özel amaç doğrultusunda, hakikatin peşindeki bilge bir bireyin imgesi aracılığıyla felsefi bir fikri, bir söylemi ya da kişileştirilmiş bir hakikati kolaylaştırmak ve incelemek amacıyla olağanüstü durumlar üretme niyetini öne sürer (Bahtin, 2004, s. 174).

Manippeanın dikkat çeken bir diğer özelliği de özgürleştirilmiş, fantastik, sembolik ve hatta zaman zaman mistik-dinsel unsurların, yoksullaşmış kentsel alanlarda bulunan aşırı ve bizim bakış açımıza göre kaba bir natüralizmle kusursuz bir şekilde kaynaşmasıdır. Hakikat arayışı, yollar, genelevler, batakhaneler, meyhaneler, pazar yerleri, hapishaneler ve gizli tarikat sığınakları gibi çeşitli ortamlarda ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, kavram zorluklardan kaçınmayarak hayatın sefaletiyle yüzleşir hale gelmektedir. Fikirlerin bireyi -bilge adam- dünyevi kötülüklerle, ahlaksızlıkla, alçaklıkla ve en uç biçimiyle bayağılıkla karşılaşmaktadır. Kökleri gecekondü çevrelerine dayanan bu natüralizm biçimi, manippean edebiyatının en eski örneklerinde bile mevcut görünmektedir (Bahtin, 2004, s. 175).

Manippea aynı zamanda kişiyi olduğu şeyden kurtararak başka bir kimseye dönüştürme, onu normalden ve bilinenden koparma yönüyle de diyolojik bir özellik taşımaktadır. Kişide başka bir kişi ve başka bir hayat olanağı açığa vurmaktadır. Kişi burada artık nihayileşmiş niteliğini yitirir ve sadece tek bir şeyi ifade etmekten kurtulmuş, kendisi ile örtüşmeyen kişidir. Bunun için tüm delilik ve çılgınlıklar mübahtır (Bahtin, 2004, s. 177).

Manippeanın tüm bunlarla birlikte güncel ve gündemdeki konulara duyduğu ilgi de önemli bir özelliğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle kendine özgü bir gazetecilik türü olmakla kalmaz, güncel ve ideolojik meseleleri güçlü bir şekilde yansıtır. Aynı zamanda, çeşitli felsefi, dini, ideolojik ve bilimsel ekollerin yanı sıra dönemin hâkim eğilim ve akımlarına karşı hem açık hem de örtük polemiklerle doludur. İster gerçek ister uydurma isimler olsun, çeşitli sosyal ve ideolojik alanlarda "düşünce ustaları" olarak tanınan çağdaş ya da yakın zamanda hayatını kaybetmiş kamusal figürlerin tasvirlerini yoğun bir şekilde içerirler. Ayrıca, bu eserler dönemin hem önemli hem de önemsiz olaylarına çok sayıda ima içermektedir. Gündelik yaşamın evriminde ortaya çıkan eğilimleri araştırarak, toplumun tüm katmanlarında yeni birey tiplerini ortaya çıkarmaktadırlar (Bahtin, 2004, s. 178).

Yukarıda ele alınan kavramların karnavalı ve onun ortaya koyduğu ikincil dünyadaki konumlarını, sahip oldukları bu konumlarla karnaval ruhunu/bedenini nasıl tamamlayıp beslediğini, sahip oldukları politik içerikleriyle ifade edilmeye çalışılmıştır. Üzerinde durduğumuz konuya en çok fayda sağlayacak kavramlar ele alındığı için bazı kavramların içeriğine yer verilmemiştir. Çalışmanın devamında Annie Ernaux'un Nobel konuşması ele alınarak, metnin yarattığı dünyayla karnaval dünyası arasında kurulan edebi ve politik bağ ortaya konmaya çalışılacaktır.

3. Gülmesiz Bir Karnaval Kahkahası Olarak Annie Ernaux'un Nobel Edebiyat Konuşması

Ernaux'un ödül konuşmasının yarattığı karşı dünyayı (ki yaratılan bu dünya kendisinin ifadesiyle sosyal çevresiyle arasına koyduğu bir kıta, bir korugandır) incelemeyen kendi hayatı (doğrudan edebiyata içkin ve edebiyatının besin kaynağı olan bir hayattır) ve ele aldığı konuları kısaca ifade etmek gerekmektedir.

Annie Ernaux, 1940 yılında Fransa'nın kuzeyinde yer alan Lillebonne kasabasında dünyaya geldi. İşçi sınıfına mensup bir ailenin çocuğu olarak sade bir çevrede yaşadı. Çocukluğunu Yvetot ve Normandiya'da geçirdi. İşçi aile Lillebonne'da kredi ile bir kafe-bakkal satın aldılar. Böylece fabrika işçisi olan anne ve baba, küçük esnaf olarak yaşamlarına devam ettiler. Okul eğitimlerine devam edememiş anne ve baba, çocuklarının eğitimine büyük önem verdiler. Bu nedenle kızlarını özel bir Katolik okuluna gönderdiler. Ardından eğitimine Rauen Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde devam eden Annie Ernaux üniversitede burjuva bir aileden gelen Philippe ile tanışıp 1964 yılında evlendi. Bu evlilikten iki çocuk sahibi olan Annie Ernaux, 1971 yılında edebiyat öğretmeni olarak yaşamına devam etti. 1974 yılına gelindiğine ilk kitabını yayınladı. Fransa'da kürtajın yasak olduğu bir dönemde kendi deneyimlerinden yola çıkarak ele aldığı kürtaj konusuyla birlikte diğer eserleri de bu ilk eserini takip etti. Ortaya koyduğu tüm eserlerinde başından geçen ya da bir başkasının başından geçen olayları toplumun genelinin dikkatini çekecek bir perspektiften ele alarak anlatması metinlerini daha da görünür kılmaya başladı.

İlk dönem eserlerinde kişisel deneyim ile toplumsal tarihi harmanlama çabası göze çarpmaktadır. Toplumsal sınıfsal ilerleme, evlilik, kadın özgürlüğü, cinsellik, kürtaj, hastalık, yaşlılık ve ölüm gibi temaları kendi deneyimleri üzerinden ele alırken, toplumsal bellek olarak adlandırılan edebi

bir alan inşa etmeyi sürekli olarak başarabilmiştir. Bu başarı, toplumsal yaşamın arka planını, onu şekillendiren kültürel, politik ve tarihsel olaylarla iç içe sürekli olarak işlemeden kaynaklanmıştır. Öncelikle kendi ve ailesinin deneyimlerinden yola çıkarak, kadın özgürlüğü, sınıfsal ilerleme ve sınıfsal çelişkiler bağlamında edebiyata önemli katkılarda bulunmuştur. Hâlâ hayatta olması çağdaş Fransız edebiyatı için büyük önem taşımaktadır. 2022 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'nü alması da bu önemi daha da pekiştirmiştir.

Annie Ernaux, her biri kendi deneyimlerinden kaynaklanan incelikli bir sınıfsal, politik ve kültürel bakış açısı sunan çeşitli erkek ve kadın karakterler ortaya koymuştur. Yazar sık sık kendi otobiyografisinden yararlanarak "otososyobiografi" terimini ortaya atmıştır. Bu kavram, yazarın yalnızca kendi koşullarını değil, aynı zamanda kendi sosyal sınıfı ve ötesindeki kadınların koşullarını da keşfetme çabasını belirgin bir şekilde yansıtmaktadır (Akmanoğlu, 2015). Ernaux, otososyobiografi kavramını kullanarak, eserinin belirli yazım özelliklerini ve tarzlarını aşan kendine özgü türü hakkında fikir vermektedir. Yazar, yirminci yüzyıl Fransa'sının sosyal dokusunu ve işçi/burjuva sınıfı içindeki çeşitli sınıflardan kadın ve erkeklerin statüsünü ortaya çıkarmayı amaçlayan otososyobiografi kavramına öncülük etmiştir. Sonuç olarak, Fransız toplumunun karmaşık dinamiklerini aydınlatmak için bu iki kavramı karmaşık bir şekilde birleştirdiğinden, eserleri hem otobiyografik hem de sosyolojik unsurları harmanlamaktadır.

Ernaux'un ödül konuşmasının içeriğine baktığımızda yukarıda hem hayatıyla hem de edebi metinleriyle ilgili ifade edilenlerin önemli bir yer kapladığı görülecektir. Konuşma bir eşik cümlesi bulamamanın heyecan ve gerginliğiyle başlar. Bu cümle hem halihazırda davet edildiği mekân ve içinde olduğu şimdiki zaman açısından hem de edebi yaşamının geçmiş ve geleceğinin kapılarını açmak adına bir kapı, bir kopuş ve bir başlangıç olarak gereklidir. Sokratik bir yöntemle "Nereden başlamalı?" diye sorar. Başlanacak şey şimdide vuku bulacak olan bir yazma serüvenin izahı değildir sadece. Aynı zamanda şimdide (buradaki şimdilikle tören anı ve konuşmanın yapıldığı salon ifade ediliyor) gelinen zamana kadar defalarca sorulan bu soru hayat felsefesini manippaik olarak yani fikir savunucusu ve praksi olarak nasıl ortaya konulacağı için de defalarca sorulmuştur.

"Bu akşam beni davet ettiğiniz bu yerde, bana titremeden konuşma özgürlüğü ve metaneti verecek cümleyi bulmak. Bu cümleyi uzaklarda aramama gerek yok. Birden beliriveriyor. Tüm açıklığı ve şiddetiyle. Kısa ve özlü. İtiraz götürmez. Altmış yıl önce günlüğüme yazılmıştı. Soyumun intikamını almak için yazacağım. Bu cümle Rimbaud'nun çığlığını yankılıyordu: "Ezelden beri aşağı soydanım." Yirmi iki yaşındaydım. Taşrada bir fakültede, çoğu yerel burjuvaziye mensup kızlar ve erkekler arasında edebiyat öğrencisiydim. Topraksız köylüler, işçiler, küçük tüccarlar, tavırları, aksanları, kültürsüzlükleri yüzünden hor görülen insanlar soyunun son halkası olarak, kitap yazmanın, yazar olmanın, doğuştan gelen toplumsal adaletsizliğini onarmaya yeteceğini düşünüyordum mağrur ve naif. Okulun akademik başarımla zaten içimde beslediği bir yanılıma içinde, bireysel bir zaferin yüzyıllardır süren tahakkümü ve yoksulluğu sileceğini. Kişisel başarılarım maruz kalınan onca aşağılanma ve hakarete nasıl kefarete edebilir? Bu soruyu hiç sormadım kendime. Bazı mazeretlerim vardı."

Ernaux kronotopik olarak işgal ettiği alanda kendisi için kopuşu yaratan cümleyi bulmakla kalmamış aynı zamanda manippaik açıdan başka bir zaman-uzamda yankılanan "Ezelden beri aşağı soydanım" cümlesiyle pekiştirmiştir. Ortada yöntem olarak sorulan sorulardan yola çıkılarak sinkrisis bir halde istenilen amacı ve ideali gün yüzüne çıkarma vardır. Açık seçik bir gülme ya da bir karnaval

hali yoktur. Hal o ki anlam ve bağlamıyla yaşamında yer alan tüm sınıfsal ve diğer hiyerarşik durumların karşısına yazma edimini koymaktır. Topraksız köylülerin, işçilerin, küçük tüccar tavırlarının, kültürsüzlüklerin bu edimle üstesinden gelineceği tahayyülü ancak yazma edimiyle mümkündür. Bu tahayyülün gerçekleşmesinin mümkün olup olmayacağı diyalojik bir çatışma yaratır ve yazar pasajın son sorusunu sorar: "Kişisel başarılarım maruz kalınan onca aşağılanma ve hakarete nasıl kefarete edebilir?" Bu soru konuşmacının daha doğrusu kahramanın kendi diyalojik halinin dışavurumudur ve bu şimdide vuku bulur. Kahraman bu sorudan sonra aynı kahraman değildir. Daha doğrusu bu soruyu sormayı keşfetmiş hali önceki halinden sıyrılmış halidir. Tıpkı diyalojik kahramanların kendi için kendi içindeki çoksesliliği gibi. Konuşmanın giriş pasajı bize bir gülme sunmasa da gülünç, "mağrur ve nahif", çocuksu bir beklenti sunar. Bahtin'in, Gogol'dan aktardığı gülmesiz dünyanın gülünçlüğü gibi bir dünyadır bu. Ernaux tarafından tahayyül edilen bu dünyada kendisi dışında ama kendisi içinde birçok kahramana yer vardır. Bunu monopoliden kaçış olarak kullanır.

"Kitapların pahalılığı, gittiğim dini okulda yarattıkları şüpheli hal onları benim için daha da arzulanır kıldı. Don Quijote, Gulliver'in Gezileri, Jane Eyre, Grimm ve Andersen Masalları, David Copperfield, Rüzgâr Gibi Geçti, daha sonra Sefiller, Gazap Üzümleri, Bulantı, Yabancı... Okumalarımı belirleyen, okuldan gelen talimatlardan ziyade rastlantıydı."

Aldığı eğitimin talimat ve resmiyetinin sunduğu ya da sunacağı karakterlerle bir dünya kurmaktan ziyade kendi ikincil dünyasını ve içindekileri seçme cesareti göstermektedir Ernaux. Sadece bununla kalmayıp yaşadığı yazma edimi dışındaki dünyayı yarattığı bu ikincil dünyayla değiştirebilmenin gayretine düşmüştür. Burada Bahtin'in roman tanımına da atıf yapmaktadır.

"Edebiyat eğitimi almayı tercih ederek, her şeyden üstün bir değer haline gelmiş edebiyatın içinde kalmayı, kendimi Flaubert veya Virginia Woolf'un bir romanına yansıtmamı ve onları harfi harfine yaşamamı sağlayan bir hayat tarzının ta kendisini seçmiş oldum. Farkında olmadan sosyal çevrem karşıma koyduğum bir tür kıtayı edebiyat. Ve yazmayı da yalnızca gerçekliği dönüştürme imkânı olarak tasavvur ediyordum."

Gerçeği sunulu anlam dünyasıyla dönüştürmenin mümkün olmadığı bilincini kavramış, diyalojik çatışmalarından beslenen; kendi hayatının edebi kahramanı olarak felsefi öğretisini ortaya koymaya çalışan bir yazar olarak şimdide varım demektedir Ernaux. Yarattığı bu bilinçle konuşma metninin devamında hangi toplumsal ve siyasal rolleri temsil ettiğini ve tüm bunlara yazma edimiyle nasıl bir karşı hegemonyayla, nasıl bir karnaval ruhuyla karşı koyduğunu ifade etmektedir.

"Rollerin cinsiyete göre tanımlandığı, doğum kontrolünün yasaklandığı ve gebeliğin sonlandırılmasının suç olduğu bir toplumda kadın olmanın erkek olmaktan farkının tüm ağırlığıyla kendini hissettirdiği yaşam koşullarıydı. İki çocuklu bir evlilik hayatı, öğretmenlik mesleği ve ev işlerini idare etmenin yükü altında, yazmaktan ve soyumun intikamını alma sözünden her geçen gün daha da uzaklaşıyordum. Kafka'nın Dava'sındaki "Yasa Önünde"yi kaderimin temsilini görmeden okuyamıyordum: sadece benim için yapılmış kapıdan, sadece benim yazabileceğim kitaptan içeri giremeden ölmek. "

Cinsiyet rolleriyle, devletin ve dinin kadın bedeni üzerindeki tahakkümüyle, ailenin toplumsal algısı ve annelik kutsallığına karşı bir başka dünya fikri ve cesareti bizi Rönesans dönemi beden algısına ve onun karşısındaki grotesk bedene götürür. Rönesans bedeni, özünde kendi için bir benden olmanın ötesinde mahremiyet ve kutsallık atfedilen bir bedendir. Tamamlanmıştır. Olmuş bir bütündür. Bu bütünlük gizlenmeli, gün yüzüne çıkarılmamalıdır. Doğumu, ıstırabı ve diğer her şeyi sadece ve sadece onda kalmalıdır. Grotesk gerçeklikte bu beden bunların tam karşısında konumlanır. Tıpkı Ernaux'un Fransız devletinin kürtaji yasaklamasına karşın gidip kürtaj yapması, verili beden mahremiyetinin dışına çıkması, devleti ve diğer kutsallık yargılarını alaşağı etmesi gibi. Ernaux bunu sadece bir eylem olarak yapmaz, bu eylemi bir edebi metin olarak da sunar. Bu metnin kendisi sahip olduğu anlamıyla tam bir karnaval ruhu yaratarak resmi ve ciddi olanı alaya alır şekilde tersyüz eder. Konuşma metninde 1974 yılında yazdığı metni anlatırken şunları söyler Ernaux: " ... Fransız Devleti'nin kadınları hâlâ mahkûm ettiği, merdiven altı kürtajcılarının birinin elinde gebeliğe son vermek gibi isyan ettirici bir duruma demirlemek bana aşikâr göründü. Ve genç kız bedenimde olup biten her şeyi, hazzın keşfini, adet görmeyi anlatmak istedim. Böylece, 1974 yılında yayımlanan bu ilk kitapta, o zamanlar farkında olmasam da yazı çalışmamı yerleştireceğim alan hem sosyal hem de feminist bir alan olarak tanımlanmış bulunuyordu. Soyumun intikamını almakla cinsimin intikamını almak bundan böyle bir ve aynı şey olacaktı."

Ernaux edebi ediminin yarattığı bu ikincil dünyada sadece yüce olanı, kutsalı dünyevileştirmekle kalmıyor aynı zamanda kendi dünyasında bir eşik cümlesi daha kuruyor. Soyunun intikamından cinsinin intikamına yeni bir kopuş ve başlangıç yaratıyor. "...mesele artık bastırılmış bir hafızada dile getirilemez olana dalmak ve kendi insanlarımla nasıl yaşadığına ışık tutmaktı," derken bu eşigi ifade etmektedir. Dile getirilemez olan, bastırılmış olan karnaval şenliklerinde nasıl en bayağı ve çıplak haliyle sergileniyorsa Ernaux'un konuşmasının ruhunu yansıtan edebi dünyası da bu şekilde kendini ortaya koymaktadır.

"Beni boydan boya kat eden yarığı kökünden kazımak, sergilemek ve anlamak için, "iyi yazmak"tan, güzel cümlelerden, tam da öğrencilerime öğrettiğim o güzel cümlelerden kopmam gerekiyordu. Bana kendiliğinden gelen, öfke ve alayı, hatta kabalığı önüne katmış sürükleyen bir dilin çatırtısı, yaygarasıydı; genelde aşağılanmış ve ezilmiş insanlar tarafından hakir görülmenin, utancın ve utanç duygusunun utancının hatırasına karşılık vermenin tek yolu olarak kullanılan aşırı, asi bir dil."

Ernaux'un bahsettiği dil tam olarak karnaval dilidir. Karnaval dünyasının kendine has kaba, alaycı, isyankâr, mübalağa dolu bir dili olmakla kendi dışındaki dünyanın tüm otoritesini, hiyerarşisini, kutsalını yerlere serer, onu tersyüz eder. Konuşma metninde Ernaux edebi dünyasının dilini resmederken aynı zamanda karnaval dilinin dünyasını da verir. Bu dilin yarattığı ruh karnaval ruhunun özelliklerini içerir.

"İnsan, yazmaya da kafa yormadan hayatı nasıl sorgulayabilir? Yazmak varlıkların ve şeylerin kabul edilmiş, içselleştirilmiş temsillerini pekiştiriyor mu yoksa bozuyor mu diye sorgulamadan? İsyankâr yazı, şiddeti ve alayıyla, boyunduruk altındakilerin tavrını yansıtmaz mı?"

Konuşmada yazar soru sorma yöntemini devam ettirerek diyalojik çatışmalarından beslenmeye devam etmektedir. Farklı toplumsal sınıfların eşitlendiği, kutsal ve hiyerarşik rütbelerin yok edildiği, herkesin yaratılan karnaval diliyle hem eşitlendiği hem yakınlaştığı dünya; Ernaux için yazma ediminin

yarattığı dünyadır. Ancak bu edimin kendisini geçmişin, geleceğin ve şimdinin monolojisinden, otoritesinden, sınıfsal farklılıklarından, kutsaliyetlerinden, ciddiyetinden ve resmîyetinden kurtarabileceğine inanır. Bu inanç konuşmasının tamamını sahip olduğu diyalojik, grotesk gerçeklik ve mannippeak özelliklerle bir karnaval bedenine dönüştürmekte ve bu beden gülmenin olmadığı gülünç, asi bir bedene dönüşmektedir. Tüm bu halleriyle konuşmanın anlatıcı kahramanı artık kendi olmaktan çıkmış başka bir kendilik yaratmıştır. Yukarıda ifade edildiği gibi tipik bir diyalojik kahraman özelliğine bürünmüştür. Her şeye dair sorgulamalarla birlikte, sözcüklerin ortaya koyduğu anlam ve gerçeklik de sorgulanır hale gelmektedir. Olay ve olgular kendi anlamlarının dışında algılanır duruma gelmiş fakat asıl amaca, yaratılmak istenen ikincil dünyanın ruhuna ihanet edilmemiştir:

"Şiddet artık sergilenmiyordu, yazıdan değil olguların kendisinden geliyordu. Hem gerçekliği hem de gerçekliğin verdiği duyguyu içeren sözcükleri bulmak, bugüne kadar, konu ne olursa olsun, yazarken değişmez kaygım haline gelecekti."

Konuşma metni tıpkı Ernaux'un edebi eserleri gibi yazıldıkları dönemin ruhunu neredeyse kendine özgü bir gazete gibi yansıtmaktadır. Bu haliyle yine önemli manippea özellikleri taşımaktadır. Güncel siyasi olaylara, tarihsel olgulara, kişilere değinilmesi buna örnek verilebilir. Ernaux İran'da gerçekleşen Jîna Mahsa Amini eylemlerinden tutalım, Ukrayna Rusya savaşına, günümüz kadın sorunlarına kadar birçok politik ve güncel olayı dile getirmektedir. "Dile getirilemez olan gün yüzüne çıkarıldığında, politika söz konusudur," derken baskılanan, yok sayılan, madun olan herkesin gerek bireysel gerekse toplumsal anlamda kendilerini ifade edebilecekleri bir alan yaratma ve bunu yapmaktan korkmama cesareti için yazma edimine ve onun dünyasına vurgu yapar. Çünkü bu dünya asiliği ve ele avuca gelmezliğiyle şenlikli ve şiddetlidir. Bu haliyle evrenselidir. Bir bayram yeridir.

"Aşkın, acının ve yasın, utancın evrensel olmadığını kim söyleyebilir?"

Ernaux dile getirilemez olanın politik halini ifade ederken aynı zamanda karnaval ruhunun temel amacını da vurgulamaktadır.

"Toplumsal dile getirilemez, yani sadece buna maruz kalanlar tarafından hissedilen sınıf ve/veya ırk ve de cinsiyet temelli tahakküm ilişkilerinin içselleştirilmesinin gün ışığına çıkarılmasında, bireysel olduğu kadar kolektif bir kurtuluş imkânı vardır. Gerçek dünyayı, dilin, tüm dillerin taşıdığı vizyon ve değerlerden sıyırmak suretiyle deşifre etmek, müesses nizamı bozmak, hiyerarşileri alt üst etmek demektir."

Konuşmanın sonlarına doğru geldiğimizde ben'i merkeze alan anlatıcının çoksesliliğine ve diyalojik çatışmalarına devam ettiğini, bunu tıpkı "halk için halkta yeni bir halk yaratan" karnaval ruhunun evrenselliğine gönderme yaparcasına ödülü, karnavalın bedeninde tek tek bir araya gelen tüm öteki, ezilen, köylü, kentli, yoksul, soytarı, fahişe ve diğer herkese atfeder. Bilenen odur ki ancak bu kesimler nizamı bozabilir ancak bunlar tüm hiyerarşileri alt üst edebilir. Ernaux kendine has diliyle, isyanıyla ve öfkesiyle yarattığı bu ikincil dünyasında kalemin, kâğıdın ve sözcüğün bunca şeyi yapıyor olmasıyla gülmesiz bir güldürü yaratmıştır.

Sonuç

Karnaval kavramı sahip olduğu tarihsel karşılığı ve Bahtin'in bir kuram olarak geliştirdiği haliyle hem edebiyat alanında hem de politik alanda önemli bir yere sahiptir. Birbirini besleyen kavramlarla açıklanan ve zenginleşen karnaval kuramı, sunulu hegemonyanın yarattığı dünyanın karşısına yeni bir dünya tahayyülü koyar. Bu dünya, tüm zıtlık ve uyumsuzluğuyla sahip olunan statüleri, kutsallıkları yok ederek kendi doğasında herkesi eşitler. Bu eşitlemede yaratılan dil asi, bayağı, bedenin aşağısıyla ilintili haliyle çıplak gerçekliğin ortaya konması ve bu gerçeklikte insanlar arasındaki mesafelerin ortadan kalkmasına yardımcı olur. Kurulan bu ikincil dünyanın kent sokaklarını mekân edinmesi ve önemli kronotopik eşik anlarında gerçekleşmesi hayat akışının tekdüzeliğinin, monolojik halinin, şeylere dair verili anlamların sorgulanmasını ve yeniden kurulmasını öngörür. Ernaux'un gerek edebi metinlerinde gerekse ele aldığımız ödül konuşmasında yazma edimiyle yaratma tahayyülü güttüğü dünya, tam da böyle bir dünyadır. Konuşma metninde anlattığı yazma serüveni, yaşadığı dönemi tüm otoriterlikleriyle, eşitsizlikleriyle karşımıza koymaktadır. Bu eşitsiz ve hiyerarşik dünyanın karşısında girilen diyalojik ve manippeaik çaba bize yazma ediminin yarattığı dünyanın kapılarını sonuna dek açmaktadır. Bu kapıdan bazen kronotopik bir eşik cümlesiyle bazen grotesk gerçekçi bir karşı duruşla bazen de çok sesli bir anlatıyla içeri gireriz. Tıpkı karnaval dünyasındaki dilin alaycı, belden aşağı üslubunun resmi ve yüce olanı tersyüz etmesi gibi. Karnaval ruhunun yarattığı dünya kilise, devlet ve diğer hegemonik güçlere nasıl karşı duruş ortaya koyduysa Ernaux da ödül konuşmasıyla aynı görevi şimdide ortaya koymuştur.

Kaynakça

- Akmanoğlu, Z. N. (2015). *Annie Ernaux'nun bir kadın ve bir adam adlı yapıtlarında metinlerarasılık ve anne-kız ilişkisi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Atmaca, M. Ç. (2020). Mikhail Bakhtin'in ütopyik materyalizmi: Karnaval ve diyalog bağlamında kairolojik bir zaman kavramsallaştırması. *Kilikya Felsefe Dergisi*, (1), 91-101.
- Bahtin, M. (2004). *Dostoyevski poetikasının sorunları* (Çev. Cem Soydemir). Metis.
- Bahtin, M. (2005). *Rabelais ve dünyası* (Çev. Çiçek Öztekin). Ayrıntı Yayınları.
- Bahtin, M. (2017). *"Karnaval dan romana"* (Çev. Cem Soydemir). Ayrıntı Yayınları.
- Doğan, Z. (2008). *Demirciler Çarşısı cinayeti ve Leopar adlı romanların karnaval yöntemiyle karşılaştırılması olarak incelenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Ernaux, A. (2022). Annie Ernaux'un Nobel konuşması (Çev. Murat Erşen). *Punctum Dergi*.
- İlim, F. (2017). *Bahtin: Diyaloji, karnaval ve politika*. Ayrıntı Yayınları.